

Dřevěné boží symfonie

HRÁZDĚNÉ KOSTELY MÍRU V POLSKÉ SWIDNICI A JAWORU

FOTO: TOMAŠ WEHLE

Téměř vše je v jaworském kostele dřevěné. Už více než 350 let.

Shrážděnými církevními stavbami se setkáte třeba v Nizozemí nebo Německu. Ovšem kostely míru ve Swidnici a Jaworu nedaleko česko-polských hranic jsou přece jen výjimečné. Jsou to největší sakrální stavby tohoto druhu v Evropě.

Zrod kostelů míru je spojen s rivalitou mezi katolíky a protestanty, která vyvrcholila v tragické třicetileté válce. Vestfálský mír z roku 1648 obsahoval i klauzuli, že v Polsku bude habsburský panovník souhlasit se stavbou nových protestantských kostelů. Jako výraz tolerance k lidem jiného vyznání tak v dolnoslezských městech Glogowě, Jaworu

a Swidnici povstaly tři takzvané kostely míru.

Císařův souhlas však nebyl bezvýhradný. Nové kostely musely stát za hranicemi města a záro-

veň na dostřel od městských hradeb. Nesměly se podobat dosavadním katolickým, nemohly mít věž ani zvony a jejich konstrukce musela být jen z netrvanlivých

materiálů, tedy dřeva, slámy, hlíny a písku. Postavené musely být během jednoho roku. Prvně jmenovaný vyhořel, druhé dva se zachovaly a v roce 2001 byly zapsány na seznam památek světového dědictví UNESCO.

Kostel sv. Ducha v Jaworu

Základní kámen kostela sv. Ducha položili zdejší věřící 24. dubna 1654. Stejně jako kostel míru ve Swidnici jej projektoval vratislavský architekt Albrecht von Säbisch, stavitelem byl místní mistr tesař Andreas Gamper.

Před vstupem do kostela, který – nebýt věže – zvenku vypadá spíš jako statek nebo velká stodola, zbystřete smysly, dostane se jim vydatného „pokrmu“. Do trojlodního kostela ve stylu baziliky se vešlo až šest tisíc věřících. Dnes už jich pojme méně, některé části jsou kvůli špatnému stavu zavřené. Dřevěná nosná konstrukce je plněná maltou, sestávající ze slámy, hlíny a kousků prken. Jakmile vstoupíte dovnitř, pohlí vás suggestivní atmosféra, silná vůně dřeva a jedinečná barokní architektura. Stav jakéhosi mystického vytržení vás už neopustí po celou dobu pobytu v kostele, připomínajícím divadlo.

Když stojíte nebo sedíte na barokních a rokokových lavicích v hlavní lodi (16 m vysoká, 44 m dlouhá a 14 m široká) a zvednete hlavu, rozprostře se nad vámi louka kazetového stropu s květinovými ornamenty ve slezském lidovém stylu. Lemují ji čtyři patra dřevěných empor (galerií). Do první galerie mířila šlechta. Empora nad ní připadala všem lidem, ve třetí rozzámali o Bohu řemeslníci a cechy a do čtvrté galerie vybíhala mládež, jež tam po sobě zanechala do dřeva vyrytá svědectví.

Všechny galerie zdobí bohaté malby. Prohlídka obrazů na druhé a čtvrté empoře a četba německých textů pod nimi je postmoderním biblickým rychlokurzem. Obsahují totiž 72 výjevů z Nového

Kostel sv. Ducha v Jaworu

Jak se tam dostat

Jawor leží od Prahy 218 km, autem jsou to 3 h. Pojedete na Harrachov, Jeleniu Góru a Bolków. Do Swidnice je to 235 km, cesta trvá asi 3 h 20 min. Trasa je totožná, jen v Bolkówě odbočíte na silnici č. 5 směr Dobromierz.